

การพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ Development of a Local Education Provision Model and Educational Quality Indicators of Excellence

ชัยยศ ชาวระนอง^{1*}

Chaiyot Chaoranong^{1*}

(Received: January 28, 2021 ; Revised: May 10, 2021 ; Accepted: May 15, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นและตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และ (2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นและตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน และตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน นำรูปแบบที่ได้ไปตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั่วประเทศได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 640 คน และตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศกับข้อมูลเชิงประจักษ์จำนวน 780 คน วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม AMOS ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 39 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การนำองค์การ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ 5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 6) การจัดการกระบวนการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 7) ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 881.99 ท้องศาอิสระ (df) เท่ากับ 519 ค่าความน่าจะเป็น (p.) เท่ากับ 0.00 ค่า GFI เท่ากับ .95

¹ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง นครนายก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์นครนายก

¹Director, Suan Dusit University Nakhon Nayok Center

Assistant Professor, Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Suan Dusit University Nakhon Nayok Center

*Corresponding Author E-mail: ajarnchaiyotsdu@gmail.com

ค่า CFI เท่ากับ .99 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.03 แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 39 ตัวเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา
ท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่น ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ความเป็นเลิศทางการศึกษา

Abstract

This research aimed to (1) develop a local education provision model and educational quality indicators of excellence, and (2) examine the consistency of the local education provision model and the educational quality indicators of excellence with empirical data. The model and the indicators were developed by interviewing 15 experts and reviewed by a focus group discussion of 8 professionals. Then the model conformance with the indicators of excellence was verified, based on the empirical data collected from a sample of 640 administrators of child development centers under the Department of Local Administration nationwide, obtained through multistage random sampling. The consistency of the educational quality indicators of excellence with the empirical data was verified, using the data collected from 780 persons. The data were analyzed by using confirmatory factor analysis of AMOS program. The results were as follows:

1. The local education provision model of excellence consisted of 7 elements and 39 indicators as follows: 1) leading the organization, consisting of 7 indicators; 2) strategic planning, consisting of 5 indicators; 3) focusing on learners and stakeholders, consisting of 5 indicators; 4) measurement, analysis and knowledge management, consisting of 7 indicators; 5) focusing on teachers and personnel, consisting of 4 indicators. 6) process management, consisting of 4 indicators; and 7) outcomes, consisting of 7 indicators.

2. The results of the second order confirmatory factor analysis of local education provision indicators of excellence (EDPEX) showed that the model was well consistent with the empirical data. The chi-squared (χ^2) value was 881.99 at 519 degrees of freedom (df). The probability (p) was 0.00. The GFI was .95. The CFI was .99 and the RMSEA was 0.03. According to these results, all 39 indicators proved to be valid quality indicators of excellence for the Local Education Provision Model and can therefore be used as quality indicators for further local education provision for excellence.

Keywords: local education provision model, educational quality indicator, educational excellence

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย รัฐบาลจึงได้ผลักดันเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าว จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนทั่วไป (Chareonwong, 2000) การปฏิรูปการศึกษาจึงจะต้องเป็นการระดมความคิดและสร้างสรรค์ร่วมกัน จากทุกฝ่าย และร่วมกันนำสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลัก และจากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ผลักดันการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตรอบโลกไปอย่างคาดไม่ถึง ถ้ารู้เท่าทัน เลือกสรรสิ่งที่เป็นประโยชน์มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีก็จะช่วยเสริมความอยู่ดีมีสุขให้บุคคลและสังคมได้ถ้วนทั่ว (Ketudat, 2002) การวางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และที่สำคัญคือความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นความท้าทายในการที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข (Sinthusiri, 2014) การศึกษาไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยลำดับ เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน เป็นต้น โรงเรียนคุณภาพดังกล่าวมุ่งให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและเกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันและได้มาตรฐาน (Warapanpipit, 2013; Office of the Basic Education Commission, 2010) ได้ส่งเสริมคุณภาพโดยจัดทำระบบบริหารจัดการคุณภาพในรูปแบบโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ ซึ่งระบบบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลได้อิงแนวทางการดำเนินงานมาจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษามากที่สุด (Bureau of Educational Management Evaluation Office of the Education Council, 2010) การจัดการศึกษาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของท้องถิ่น มีเป้าหมาย 1) ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญา ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น 2) ถ่ายทอดความเชื่อและค่านิยมของท้องถิ่น และทำให้สมาชิกมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จนเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ และทำให้คุณลักษณะเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้สืบสานต่อเนื่อง ยั่งยืน และ 3) เป็นการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกในท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของตนเองและท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาของตนเองได้ ส่วนปัจจัยสำคัญในการวางแผนการศึกษาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านบุคคลที่ต้องมีทัศนคติและจิตสำนึกต่อประชาชนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่มีความคิดริเริ่มในการให้ประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มีบทบาทในการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ 2) ปัจจัยด้านการบริหาร เป็นผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระเบียบราชการหรือองค์กรพัฒนาเอกชน ควรนำมาใช้ให้มีความยืดหยุ่น ในการปฏิบัติพอสมควร เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ค่อนข้างเป็นอิสระและไม่ผูกพันกับระเบียบ ราชการมากเกินไป และ 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างชุมชนซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มีภารกิจหน้าที่ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยกำหนด คือ การกำกับ ติดตามและควบคุม การบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (Phetchra, 2014)

เพื่อให้การจัดการศึกษาท้องถิ่นซึ่งส่วนใหญ่ มีบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้เป็นไป ตามนโยบายและแนวการปฏิรูปการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตาม เกณฑ์คุณภาพการจัดการศึกษาผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นและตัวบ่งชี้ คุณภาพทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะทางเศรษฐกิจ การเมืองและ กระแสโลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติแก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปฐมวัย ให้มี แนวทางในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และรักษาคุณภาพนั้นได้อย่างยั่งยืน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นและตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นและตัวบ่งชี้คุณภาพทางการ ศึกษาเพื่อความเป็นเลิศกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ

ในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศ และ 2) การตรวจสอบเพื่อยืนยันความ เหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศในการนำไปใช้ มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่น

ในการร่างรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน โดยใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศ จากนั้นนำผลการ สังเคราะห์และผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการและ สร้างข้อคำถามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการนำไปใช้ให้ได้ร่างรูปแบบของการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศ

2. การตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ มาสร้างนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามในการตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้ ดังนี้

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ หรือรักษาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ หรือรักษาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 700 คน จากประชากรที่ไม่แน่นอน ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่างจะไม่เกิน $\sigma/10$ ซึ่งในงานวิจัยนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง ไม่น้อยกว่า 500 คน (Roscoe, 1975) โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ประกอบไปด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งกลุ่มจังหวัดเป็น 4 ภาคและทำการสุ่มจังหวัดทั้ง 4 ภาคจำนวน 15 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก จากนั้นสุ่มสมาชิกภายในกลุ่มอีกครั้ง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 640 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1) นำผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน มาสังเคราะห์เพื่อทำให้ได้นิยามเชิงปฏิบัติการของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ได้รูปแบบของการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศจำนวน 7 องค์ประกอบ

2) สร้างข้อคำถามแนวปฏิบัติของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นมาตรวัดประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 90 ข้อ ดังนี้ (1) การนำองค์กร จำนวน 16 ข้อ (2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ จำนวน 12 ข้อ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 9 ข้อ (4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ จำนวน 13 ข้อ (5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร จำนวน 18 ข้อ (6) การจัดการกระบวนการ จำนวน 8 ข้อ และ (7) ผลลัพธ์ จำนวน 14 ข้อ

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยสรุป พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับหัวหน้าศูนย์ หรือรักษาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้ 1) การนำองค์กร เท่ากับ .965 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เท่ากับ .968 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เท่ากับ .943 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เท่ากับ .957 5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร เท่ากับ .980 6) การจัดการกระบวนการ เท่ากับ .957 และ 7) ผลลัพธ์ เท่ากับ .955 ตามลำดับ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 15 คน
2. ประสานกับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละจังหวัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าศูนย์/รักษาการหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบทางไปรษณีย์ จำนวน 700 ฉบับ และจำหน่ายซองส่งกลับถึงผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 640 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.43 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองและจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ให้ได้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศไปสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศที่เก็บได้จากแบบสอบถามมาคำนวณค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของคะแนน คัดเลือกข้อคำถามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมของรูปแบบที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.51 ขึ้นไปได้แนวปฏิบัติของรูปแบบจำนวน 86 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

การพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้รูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 นำรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ที่ได้จากการพัฒนาในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดโดยตัดข้อคำถามที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 3.51 ออกจำนวน 4 ข้อ

1.2 นำรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 7 องค์ประกอบ 19 องค์ประกอบรวมมาตรวจสอบตามนิยามเชิงปฏิบัติการและพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ได้ตัวบ่งชี้จำนวน 86 บ่งชี้สรุปได้ดังนี้ 1) การนำองค์การ ประกอบด้วย 16 ตัวบ่งชี้ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ 5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร ประกอบด้วย 17 ตัวบ่งชี้ 6) การจัดการกระบวนการ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ และ 7) ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 14 ตัวบ่งชี้

1.3 นำร่างตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ตัวแทนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 1 คน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านการประกันคุณภาพ จำนวน 1 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 คน โดยจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ในวันที่ 1 มิถุนายน 2560 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้อง VIP 2 โรงแรมสวนดุสิตเพลส ทำการบันทึกเทปและจดบันทึกการสนทนากลุ่ม แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและประเด็นการวิเคราะห์จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการสนทนากลุ่มและพิจารณาค่าการแจกแจงความถี่จากแบบสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) สรุปจัดทำเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ได้ตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบของรูปแบบจำนวน 39 ตัวบ่งชี้นำไปวิเคราะห์ห่องค์ประกอบต่อไป

2. การตรวจสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ

ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มแล้ว มาสร้างเป็นแบบสอบถามในการตรวจสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศด้วยวิธีการดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ หรือรักษาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง หัวหน้าศูนย์ หรือรักษาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 – 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Hair et al. (2009) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรที่ต้องการประมาณค่า 39 ตัวแปร จึงต้องการจำนวนตัวอย่าง ไม่น้อยกว่า 15 เท่า จึงใช้จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า 585 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 780 คน

2.2 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ซึ่งประชากรมีขนาดใหญ่ มีอาณาเขตกว้างทั่วประเทศ จึงมีการจัดกลุ่มจังหวัดตามภูมิภาค เป็น 4 ภาค และทำการสุ่มจังหวัดทั้ง 4 ภาค ได้ 15 จังหวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก ได้แก่ ภาคใต้ 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดยะลา จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคกลาง 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครนายก ภาคเหนือ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง และจังหวัดอุตรดิตถ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอุบลราชธานี จากนั้นสุ่มสมาชิกภายในกลุ่มอีกครั้ง โดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (simple random sampling) จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน 780 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

1) เครื่องมือเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จำนวนองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ได้ตัวบ่งชี้ จำนวน 39 ตัวบ่งชี้ มาสร้างข้อคำถาม ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นมาตรวัดประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ

2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) มีค่าดังนี้ (1) การนำองค์การมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965 (2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .968 (3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .943 (4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .957 (5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 (6) การจัดการกระบวนการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .957 และ (7) ผลลัพธ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .955

2.4 การรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน
2. ประสานกับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละจังหวัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 780 ฉบับ ถึงหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวม และเจ้าหน้าที่ส่งกลับถึงผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 743 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.26 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. นำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของตัวแปรสังเกตได้ของรูปแบบการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง 2) ตรวจสอบเชิงยืนยันองค์ประกอบตัวบ่งชี้โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสถิติทดสอบ t และสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) และ 3) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second order confirmatory factory analysis)

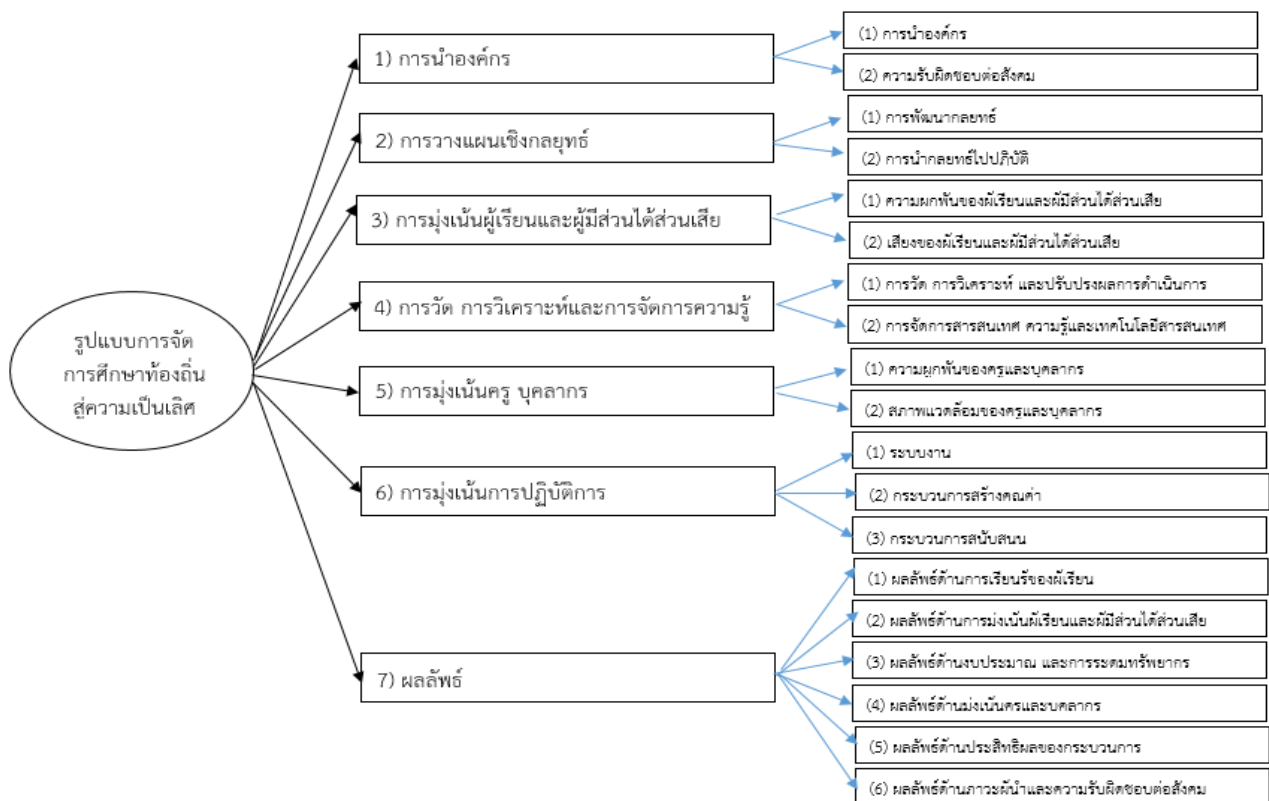
2.6 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (goodness of fit measures) ซึ่งค่าสถิติในกลุ่มนี้ได้แก่ 1. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (relative chi - squared statistics, relative χ^2) 2. ดัชนีบ่งบอกความกลมกลืน (Comparative Fit Index: CFI) 3. ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (Root Mean Squared Residual -RMR) 4. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index-GFI) 5. ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index- GFI) และ 6. ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square of Error Approximation-RMSEA)

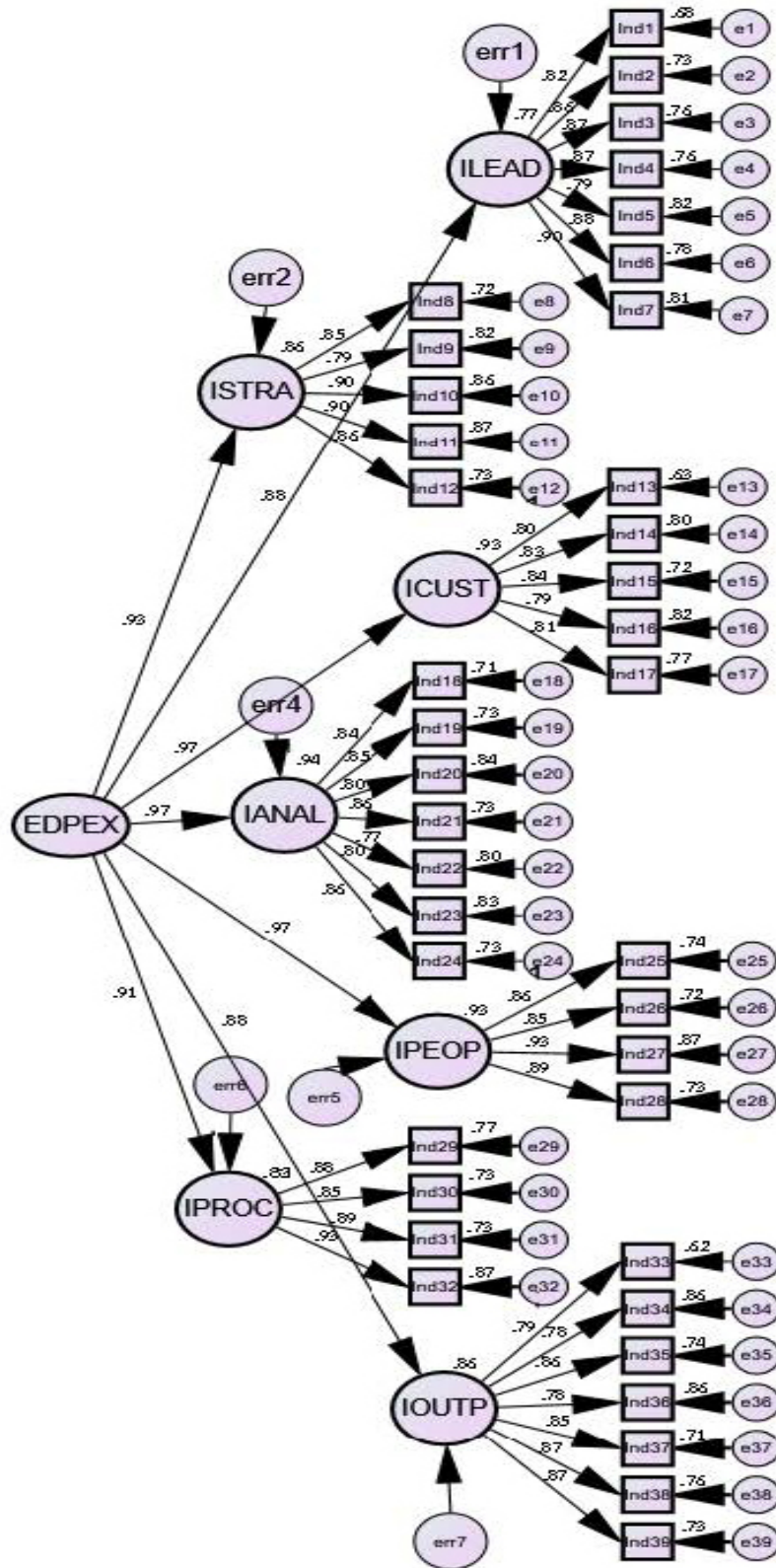
ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่อิงสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบร่วม (ตามภาพประกอบที่ 1) ดังนี้ 1) การนำองค์การ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) การนำองค์กร และ (2) ความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) การพัฒนากลยุทธ์ และ (2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ความผูกพันของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (2) เสียงของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) การวัด การวิเคราะห์ และปรับปรุงผลการดำเนินการ และ (2) การจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ความผูกพันของครูและบุคลากร (2) สภาพแวดล้อมของครูและบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ระบบงาน (2) กระบวนการสร้างคุณค่า และ (3) กระบวนการสนับสนุน 7) ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ และการระดมทรัพยากร (4) ผลลัพธ์ด้านมุ่งเน้นครูและบุคลากร (5) ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ และ (6) ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาพ 1 แสดงองค์ประกอบของแนวปฏิบัติของรูปแบบการจัดการศึกษาที่อิงสู่ความเป็นเลิศ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 881.99 ท้องศาอิสระ (df) เท่ากับ 519 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ เท่ากับ 1.7 ค่าความน่าจะเป็น (p.) เท่ากับ .00 ค่า GFI เท่ากับ .95 ค่า CFI เท่ากับ .99 และค่า RMSEA เท่ากับ .03 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดค่าไค-สแควร์สัมพันธ์น้อยกว่า 2 ค่าดัชนี GFI, CFI มากกว่า .95 และค่า RMSEA น้อยกว่า .05 โดยมี น้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบดังนี้ (1) ด้านการนำองค์กร(ILEAD) มีจำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.87 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .77 (2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์(ISTRA) มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.92 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .86 (3) ด้านการมุ่งผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(ICUST) มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.96 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .93 (4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้(IANAL) มีจำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.97 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .94 (5) ด้านการมุ่งเน้นครูและบุคลากร(IPEOP) มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.96 มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .93 (6) ด้านการจัดการกระบวนการ(IPROC) มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.91 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่า สัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .88 (7) ด้านผลลัพธ์(IOUTP) มีจำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบเป็นบวกมีค่าเท่ากับ 0.92 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .86 แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 39 ตัวเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ เหมาะสมที่จะ นำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ

$\chi^2=881.99$, Relative $\chi^2=1.69$, $df=519$, $p=.00$, $GFI=.95$, $CFI=.99$, $RMSEA=.03$

ภาพ 2 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตัวป่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่น เพื่อความเป็นเลิศ

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดการศึกษาที่อิงสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบร่วม ดังนี้ 1) การนำองค์การ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) การนำองค์กร และ (2) ความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) การพัฒนากลยุทธ์ และ (2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ความผูกพันของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (2) เสียงของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) การวัด การวิเคราะห์ และปรับปรุงผลการดำเนินการ และ (2) การจัดการสารสนเทศ ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ความผูกพันของครูและบุคลากร (2) สภาพแวดล้อมของครูและบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ระบบงาน (2) กระบวนการสร้างคุณค่า และ (3) กระบวนการสนับสนุน 7) ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบร่วม ได้แก่ (1) ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ และการระดมทรัพยากร (4) ผลลัพธ์ด้านมุ่งเน้นครูและบุคลากร (5) ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ และ (6) ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อสังคม และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการจัดการศึกษาที่อิงสู่ความเป็นเลิศ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ทั้ง 7 องค์ประกอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบเชิงทฤษฎีของการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (Education criteria for Performance Excellence : EdPEX) ซึ่งเป็นโมเดลเชิงทฤษฎีที่มีความชัดเจน ถูกตรวจสอบข้ามงานได้องค์ประกอบ 7 ประการที่ชัดเจนแล้ว และจากผลการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่อิงสู่ความเป็นเลิศ ก็พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่อิงสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังกล่าวเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Upapong and Surakitbowon (2017) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาล เอกชนสู่ความเป็นเลิศ พบว่า มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (6) การจัดการกระบวนการ และ (7) ผลลัพธ์การดำเนินการ การดำเนินการรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก เมื่อจัดลำดับ ความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้ง 7 เป็นดังนี้ การวางแผนกลยุทธ์ การนำองค์กร การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการผลลัพธ์การดำเนินการ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้และการมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตามลำดับ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบมีความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ การเรียกชื่อองค์ประกอบ อาจจะมีการแตกต่างกันไปตามบริบท

2. การพัฒนาตัวชี้วัดรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ จำนวน 39 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) ด้านการนำองค์กร มีทั้งสิ้น 7 ตัวบ่งชี้โดยตัวบ่งชี้เกี่ยวกับผู้บริหารในการกำกับดูแลบุคลากรให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีความสำคัญมากที่สุดรองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนและท้องถิ่น

(2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีทั้งสิ้น 5 ตัวบ่งชี้ โดยมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญมากที่สุดรองลงมาได้แก่ มีการจัดทำระบบ และกลไกในการทำงานและตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

(3) ด้านการมุ่งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งสิ้น 5 ตัวบ่งชี้ ซึ่งการสร้างความร่วมมือให้ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเป็นตัวบ่งชี้ของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศด้านการมุ่งผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความสำคัญสูงสุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chuaping (2015) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เห็นว่าควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (Stakeholders) ผ่านคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดแผนงาน ระเบียบ ข้อบังคับ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่จะวางแนวนโยบายทางด้านการศึกษา เห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบต่อนโยบายการศึกษาที่กำหนด เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคม ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและสอดคล้องกับ Ladlia (2012) ที่พบว่า ตัวชี้วัดสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน รองลงมาได้แก่ตัวชี้วัดด้านจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา Thiamthad (2016) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการที่ส่งผลการบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าระดับการบริหารจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดเพชรบุรี ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งสิ้นด้านคือ ด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ส่งเสริมและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

(4) ด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ มีทั้งสิ้น 7 ตัวบ่งชี้โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์สอนและการแก้ปัญหาในชั้นเรียนระหว่างบุคลากรและบุคลากรภายนอกมีความสำคัญมากที่สุดรองลงมาได้แก่ มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Insrikrai (2013) ที่พบว่า ทักษะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนใน ศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเป็นผู้นำวิชาการ ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การสื่อสาร

(5) ด้านการมุ่งเน้นครูและบุคลากร มีทั้งสิ้น 4 ตัวบ่งชี้ พบว่ากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมเป็นตัวบ่งชี้ของรูปแบบด้านการมุ่งเน้นครูและบุคลากร ที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา Songpradit (2015) โดยศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก พบว่าต้องมีการจัดระบบการนิเทศติดตามการดำเนินงานของบุคลากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมเมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดจะมีการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษและการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามลำดับ รองลงมา ได้แก่ การกำหนดหน้าที่ ภาระงานและกระบวนการทำงาน

(6) ด้านการจัดการกระบวนการมีทั้งสิ้น 4 ตัวบ่งชี้พบว่ามีขั้นตอนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกระบวนการ PDCA เป็นตัวบ่งชี้ของรูปแบบด้านการจัดการกระบวนการ ที่มีความสำคัญมากที่สุดสอดคล้องกับ Jerajaturapornkul (2017) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กตามมาตรฐานโดยกล่าวว่า วงจรคุณภาพ PDCA สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบหรือวิธีการที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ มีระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับเป้าหมายและบริบทสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kongman (2016) ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ควรมีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์อย่างต่อเนื่องตามระบบวงจรคุณภาพการศึกษา PDCA เพราะสามารถที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

(7) ด้านผลลัพธ์ มีทั้งสิ้น 7 ตัวบ่งชี้ พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรมีความสำคัญสูงสุดรองลงมาได้แก่ ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดและมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 881.99 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 519 ค่าความน่าจะเป็น (p.) เท่ากับ .00 ค่าดังกล่าวมีความอ่อนไหวกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างมาก เราจึงพิจารณาค่าสัดส่วนสแควร์ (χ^2) ต่อองศาอิสระ (df) เท่ากับ 1.69 เป็นสำคัญและไม่นำค่า p. มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาในครั้งนี้ (Schlermelleh, et al. 2003; Vandenberg, 2006) ค่า GFI เท่ากับ .95 ค่า CFI เท่ากับ .99 และค่า RMSEA เท่ากับ .03 แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 39 ตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อสู่ความเป็นเลิศซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Termprayoon (2019) ที่ได้ศึกษาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดราชบุรี พบว่าองค์ประกอบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย

3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านการสอน 2) องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง และ 3) องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพโดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีรวมทั้งจากผลการศึกษาของ Pupat, et al. (2018) ที่ได้พัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็พบว่าประกอบด้วยตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ของครู การบริหารการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีเช่นเดียวกันซึ่งองค์ประกอบของตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาวิจัยเป็นการเน้นการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และบริบทของท้องถิ่น ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานศึกษาจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติในทุกองค์ประกอบและแนวปฏิบัติในคราวเดียวกันโดยสามารถเลือกดำเนินการตามบริบทและความสอดคล้องของท้องถิ่นได้โดยการวางแผนการพัฒนาเป็นระยะ ๆ ไปตามความเหมาะสม

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเลิศไปใช้พบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกองค์ประกอบ ซึ่งในการวิจัยแต่ละองค์ประกอบผู้วิจัยได้นำเสนอแนวปฏิบัติแต่ละองค์ประกอบไว้ ผู้นำไปใช้ควรพิจารณาแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความสอดคล้องของบริบทของท้องถิ่นเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์ประกอบจะทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ในการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อความเป็นเลิศของรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่น ผู้วิจัยยังไม่ได้นำเสนอคู่มือการวัดและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดไว้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยเสนอแนะ โดยพิจารณาองค์ประกอบไปที่ตัวชี้วัดที่สามารถปฏิบัติได้จริงและพิจารณาเพิ่มตัวชี้วัดที่สามารถดำเนินการได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือการดำเนินการ กำหนดแนวปฏิบัติ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งการจำแนกระดับความสำคัญของตัวชี้วัดเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเลือกและพัฒนาการดำเนินการได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

2.2 ควรมีการนำรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในการจัดการศึกษาระดับสูงขึ้น เช่นในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบและนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

References

- Hair, J. F., Tatham, R. L., Anderson, R. E., & Black, W. (2009). *Multivariate data analysis*. Prentice Hall.
- Roscoe, J. T. (1975). *Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences*. Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Schlermelleh, E. K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Vandenberg, R. J. (2006). Statistical and Methodological Myths and Urban Legends. *Organizational Research Methods*, 9(2), 194-201.

Translated Thai References

- Bureau of Educational Management Evaluation Office of the Education Council. (2010). *Report of monitoring the education management of the local administrative organization 2008*. Plearn Studio. (in Thai)
- Chareonwong, K. (2000). *Mold the brain of the nation*. Success Media. (in Thai)
- Chuaping, S. (2015). *Study of Management in The Child Development Center Attached to Muang Yao Subdistrict Municipality, Hang Chat District, Lampang Province*. [Master of Education Thesis]. Lampang Rajabhat University. (in Thai)
- Insrikrai, S. (2013). *Critical Skills of 21st Century School Administrators Affecting Educational Quality Development of Schools under the Primary Education Service Area Office*. National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (in Thai)
- Jerajaturapornkul, P. (2017). *Guidelines for education development in early childhood level of Child Development Center attach to Chiang Dao sub-district administration organization to the standards of The National Child Care Center* [Master Thesis of Education Program in Educational Administration]. Chiang Mai Rajabhat University. (in Thai)
- Ketudat, S. (2002). *From the past and present to the future of Thai education reform: towards a society of wisdom and learning*. (n.p.). (in Thai)

- Kongman, S. (2016). *The Administration of Early Childhood Education and School Efficiency in Kanchanaburi Primary Educational service Area Office 2* [Master Thesis of Education Program in Educational Administration]. Silpakorn University. (in Thai)
- Ladlia, K. (2012). *A Development of Learning Process for Living Together of Preschool Children in Multicultural Society in Southernmost Provinces: Learning process of Multilingual Education*. Yala Rajabhat University. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Quality System Management Manual*. The Agricultural Co-operative Federation of Thailand. (in Thai)
- Phetchra, N. (2014). *Local education management*. <https://www.gotoknow.org/posts/224817>. (in Thai)
- Pupat, et al. (2018). *Development of Indicators of Learning Management Efficiency of Basic Educational Institutions*. Office of the Education Council. Prik Wan Graphic Company. (in Thai)
- Sinthusiri, A. (2014). *New learning approach in the 21st century*. <http://www//anongswu502.blogspot.com> (in Thai)
- Songpradit, U. (2015). Early Childhood Education Management in the Child Development Center of the Local Administrative Organization Nakhon Nayok Province. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 5(2), 305-314. (in Thai)
- Termprayoon, M. (2019). *The Development of Performance Competency of Child-care Teachers in Child Development Centers in Ratchaburi Province* [Master of Science Thesis]. Burapha University. (in Thai)
- Thiamthad, S. (2016). Management Affecting to the Services of Child Development Center in Phetchaburi Province. *Veridian E- Journal, Silpakorn University, Thai version, Humanities, Social Sciences and Arts*, 9(3), 1069-1080. (in Thai)
- Upapong, P. & Surakitbowon, S. (2017). A Development of Private Elementary School Administration Model towards Excellence in the North-eastern Region. *SDU Res. J*, 13(2), 43-64. (in Thai)
- Warapanpipit, P. (2013). *Proposed Policy for Excellence of Basic School Under the local Government Organizations* [Doctor of Philosophy Dissertation]. Khonkaen University. (in Thai)